

© LUC WANDIJCK

VOORKOM NEONATALE KALVERDIARREE

Om bij de jongste kalfjes diarree te vermijden, moet je een evenwicht vinden tussen de weerstand van het dier enerzijds en het aantal ziekteverwekkers waarmee het in aanraking komt anderzijds. In dit artikel zetten we een aantal richtlijnen op een rij, samen met de resultaten van een enquête die werd afgenomen in het kader van een veldproef. – *Vanessa Meganck, UGent*

De 5 basispijlars van een goed preventieprogramma inzake neonatale kalverdiarree zijn een uitstekend biestmanagement, een goede hygiëne, het optimaliseren van de voeding, stress vermijden en eventueel medicamenteuze preventie op probleembedrijven. In een recente veldproef op enkele Vlaamse en Nederlandse melkveebedrijven omtrent neonatale kalverdiarree kwam naar voren dat men nog al te vaak onvoldoende aandacht schenkt aan belangrijke preventieve basisbegrippen. Een overzicht.

Een uitstekend biestmanagement

In één zin samengevat moet het kalf minstens 4 l eerstemelksbiest van goede kwaliteit krijgen binnen de eerste 6 uur na de geboorte. Men raadt aan om bij de

.....

Biestmelk ontdooien in de microgolf is absoluut uit den boze!

.....

eerste biestbeurt minstens 2 l te verstrekken, slechts 33% van de ondervraagde melkveehouders gaf aan dit te doen. De eerste biestbeurt moet toegediend worden binnen de eerste 2 uur na de geboorte. Dit gebeurt bij 42% van de ondervraagde bedrijven, terwijl 25% van de ondervraagde veehouders probeert standaard 4 l biest te geven binnen de eerste 6 uur na de geboorte. Zo'n 96% gaf aan de eerste biest te verstrekken met een speenfles of speenemmer. Als het kalf de biest niet

spontaan opneemt (zoals meestal het geval is na een zware verlossing of bij een dikbilkalpje met een dikke tong), kan dit worden toegediend met een sonde. Slechts bij 33% van de melkveehouders gebeurt dit. De colostrometer is een handig en goedkoop hulpmiddel om letterlijk 'naast de koe' de kwaliteit (het gehalte antistoffen) van de biest te testen. Slechts bij 8% van de ondervraagde melkveehouders wordt deze standaard gebruikt. Naast een hoge antistofinhoud als kwaliteitsparameter van de biest, is een tweede heel belangrijke kwaliteitsparameter de bacteriologische kwaliteit ervan. Als men de biest die niet meteen wordt gegeven, bewaart op kamertemperatuur, dan zal het aantal mogelijk ziekmakende kiemen explosief toenemen. Echter, slechts 12% van de ondervraagden

gaf aan de biest te bewaren in een koelkast. Wel gaf 100% aan de uier eerst proper te maken vooraleer de biest uit te melken. Het hebben van een diepvriesvoorraad biest is standaard bij 96% van de ondervraagden; 83% hiervan zegt de biest au-bain-marie te ontdoien (≤ 50 °C). Op sommige bedrijven wordt de biest niettemin nog altijd in de microgolfoven ontdooid, wat absoluut uit den boze is. Zo'n 37% van de melkveehouders gebruikt de eerste melkbeurt voor alle biestgiften. Het is nochtans enkel de eerste melkbeurt na de kalving – en liefst nog binnen de eerste 2 uur na de geboorte van het kalf – die men biest mag noemen (en die de meeste antistoffen bevat).

Goede hygiëne

Een goede hygiëne bij de kalfjes begint al met een propere afkalfstal. Slechts 54% bezit een aparte afkalfstal. Van deze groep is er niemand die de afkalfstal na elk gebruik uitmest, reinigt en ontsmet: 15% mest uit en reinigt, 31% mest uit en 54% doet niets. Een afkalfstal moet minstens na elk gebruik uitgemest en schoon ingestrooid worden. Als compromis kan een regelmatige reiniging en ontsmetting volstaan. Daarnaast is het heel belangrijk de afkalfstal niet te gebruiken als ziekenstal (wat toch bij 62% van de bedrijven gebeurt), anders zou het kalf in de meest besmette ruimte van heel de stal geboren worden!

Voorts moet ook het verloskundig materiaal na elk gebruik gereinigd en ontsmet worden. Dit gebeurt slechts in 50% van de gevallen; 42% voert enkel een reiniging door en 12% doet zelfs helemaal niets. Om eventuele nodige hulp bij de kalving hygiënisch te laten verlopen, mogen ook het reinigen en ontsmetten van de eigen handen en van de achterhand van de koe niet vergeten worden. Van de ondervraagden reinigt en ontsmet 42% de achterhand, 21% reinigt enkel en 37% doet niets. De eigen handen worden in 46% van de gevallen gereinigd en ontsmet, 42% reinigt enkel en 12% doet niets. Bij 42% van de bedrijven gaat het kalf onmiddellijk na de geboorte naar een individuele hut, box of iglo. Dit onmiddellijk individueel huisvesten is belangrijk om overdracht van kiemen van koe naar kalf te beperken. Daarnaast is het heel belangrijk om na elk kalf de hut, box of iglo te reinigen en te ontsmetten. Dit gebeurt slechts op 29% van de bedrijven, 29% mest uit en reinigt, 25% mest uit en 17% doet niets. Zowat 62% van de ondervraagde bedrijven zorgt ervoor dat er geen contact is tussen gespeende en niet-gespeende kalfjes. Dit kan belangrijk zijn omdat de oudere

kalveren altijd meer kiemen bij zich dragen die ze mogelijk kunnen overdragen naar de jongere, gevoeliger kalfjes. Ook heel simpel, maar erg belangrijk is het voorzien van bedrijfskleding voor bezoekers (voerman, dierenarts ...). Slechts op 50% van de bedrijven is deze aanwezig, terwijl dit heel belangrijk is om de insleep van kiemen te vermijden. Elk kalf zou daarenboven zijn eigen (spenen)melk-emmer moeten hebben (46% van de bedrijven). Deze emmer wordt best na elk gebruik minstens uitgespoeld met heet water (gebeurt op 33% van de bedrijven).

Voeding optimaliseren

Zowel bij het gebruik van volle melk als kunstmelk kan men veel fouten maken. Het zou ons te ver leiden deze mogelijke fouten allemaal te bespreken. Belangrijk

Geef enkel biest van goede kwaliteit en ontdooid ingevroren biest zeker nooit in de microgolfoven.

zijn regelmaat, temperatuurcontrole, juiste hoeveelheden en hygiënisch verstrekken. Daarnaast is ook de voeding van de moederdieren belangrijk voor het pasgeboren kalf: de weerstand van de kalveren wordt bevorderd door een optimale voeding (energie, sporenelementen en vooral ook vitamines) van de koeien tijdens de droogstand, zodat de kalveren met voldoende reserves geboren worden. Hierbij moet men bijzondere aandacht besteden aan het voorzien van vitamine A, vitamine E en selenium. De typische symptomen van specifieke tekorten aan deze stoffen zijn goed beschreven. Over het algemeen kan je ze ook vrij goed herkennen, maar een mengbeeld van matige tot milde tekorten van meerdere sporenelementen en vitamines geeft meestal een diffuus symptomenbeeld van zwakke, minder vitale kalveren waarbij

neonatale kalverdiarree vaak als de hoofdklacht wordt vermeld. Daarom is het aangewezen om bij slepende en moeilijk behandelbare klachten bij de kalveren zeker ook de koeien en meer bepaald hun voeding en voedingstoestand niet uit het oog te verliezen.

Stress vermijden

Het kan heel banaal lijken, maar zorg ervoor dat niet alle stresstoestanden in dezelfde week gebeuren. Denk hierbij aan onthoornen, spenen, vaccineren of verhuizen.

Medicamenteuze preventie op probleembedrijven

Op bedrijven met problemen van *Cryptosporidium parvum* kan een antiparasitair geneesmiddel preventief worden ingezet gedurende de eerste 7 levensdagen. Belangrijk is dit plichtsbewust dagelijks in de melk toe te dienen aan de juiste dosering! Voor het bestrijden van *Escherichia coli*, rota- en coronavirus kunnen de moederdieren gevaccineerd worden. Ze zullen dan extra specifieke antistoffen opbouwen tegen deze kiemen. Deze antistoffen worden dan uiteindelijk via de biest doorgegeven aan het kalf. Het gaat dus niet zozeer om het verhogen van het totaal aantal antistoffen in de biest, wel om het verhogen van het aandeel antistoffen gericht tegen *E. coli*, rota- en coronavirus.

Multifactorieel probleem

In ons onderzoek werd met het instellen van beide preventieve medicijnen een mooi resultaat geboekt op de deelnemende bedrijven. Kortom, net zoals bij veel andere ziekten is diarree een multifactorieel probleem waarbij men moet beducht zijn voor het principe: 'vele kleintjes maken één groot!' ■

Vanessa Meganck is als dierenarts verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde, aan de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.